

GÜNÖS

7-9/95

А Ж Л Ы Ч Ы Ы Р Ы Н И Ш Ы Ы

Рафиғи ЈУСИФОГЛУ

Ажылы Қыздыр

көз жашлары, "Кәмигаја" әсерлерин жәддәшындан үзүб көлән бир көми һесаб едилир. Мүәллиф тарихи әбидәләримизи көз бабаји кими горумағи, гәһромән бабаларымызын, нәһләримизин руһуну мәһәббәтлә Јад еламеји, онларын адына лајиг ишләр көрмәји төвсијә едир. Ше'рләрин һәмәсы образлыдыр, поетикдир:

Гәбәлә бир јуруқду,
Ону замән төрпәдир.
Гарачај, Гочаланчај
Санки јуруқ ипиди.
Гарачај, Гочаланчај
Һәзин-Һәзин охујар.
О јурујун ичиндә
Тарих кедиб јујуја.

"Гаршыда дөјүшләр чохду, бизим халға зәвал јохду" болмәсиндә әздәдик, мустағиллик ургунда кедән чарпышмалардан, халғымызын башына кәтирилән мүсибәтләрдән данышылыр. Итирилән јурд јерләримиз, шәһәр вә кәндләримиз, көзү гаралан ата очағларымыз, "дәвә итириб көшәк кәзән" дидәркин сојдашларымызын кәдрлә јогрулмуш ағры вә дүшүнчәләри Рафиғи Јусифоглунун поезијасына бир һәзинлик, көврәклик кәтирмишдир. Ләкин Јахшы чәһәтдир ки, ше'рләрин лирик гәһроманы гәтијјән бәдбинләшмир, әксинә, өз гардашларыны, баҷыларыны һағ иши уғрунда мүбәрәзәјә сәсләјир:

Азәдлығы вермәјәчәк сәнә
кимсә пәј,
Ајаға дур, өз одуна, көзүнә
күвән,
Мәним халғым, бир кимсәдән
көзләмә һарәј,
Ағыр сынағ күнләриндә өзүнә
күвән!..

Ше'рләри охудугча кәзләримизин гаршысында јурдумузун әсрәрәнкиз көзәлликләри, еләчә дә, бу көзәллијә бикәнә галмајан дүјүмлу инсанларымызын дахили дүнјасы чанланыр. Бу бахымдан шаирин "Гәрдәш, бир башыны јухары гәлдир!", "Бәсдир тәрифләдик бу боз сәрчәни!", "Догма дағларын һузурунда", "Үрәјим атлаһын дағлаға сары" ше'рләри өз поетик тутуму, дәрин лиризмиз илә диггәти чәлб едир. Бир көр-

пә дағ чајыны өзүнә бәләдчи сечән, коллардан тута-тута үзү Јухары дырманан, уча дағларын зирвәсиндә бир топ булуда дөнимәк истәјән, төбиәт көзәлликләриндән һејрәтә көлән лирик гәһроманын бәди портрети долғун, дүшүнчәләри поетикдир:

Бојланьб бахырлар үрхәк
мараллар,
Бағрымын башында дәрд
гәңчәләјиб,
Бу чајын сујунда Јанғы вар,
аллаһ,
Бу чајын ичиндә ај
кечәләјиб...

Сәһифәләр чеврилдикчә һәссәс охучунун үрәји пәрванәјә дөңүб мисраларын ишығына доғру чән атыр.

Китабдакы ше'рләр өз мөвзә вә мәзмунуна көрә диггәтлә группашдырылыб. Болмәләрә верилән әдләр ше'рләр һағғында охучуја илкин мә'лумат верир вә китабда кедән әсәрләрин мәзмунчә нә гәдәр рәңкарәнк, олдуғуну көстәрир. Нүмунә үчүн бир нечә бөлмәнин адыны чәкмәји ләзым билirik: "Тарихимдән кәлән сәсләр, мәнә доғмә олан кәсләр", "Һаван, сујум, торпағым, отум, күлүм, Јарпағым", "Чәмән чичәји илә, инсан әмәји илә", "Ағачын көкү торпада, инсанын көкү елдәди", "Фәсилләр вә нәсилләр", "Һәмәсы көчкәк балалар, кәлмәси чичәк балалар" вә с.

Рафиғи Јусифоглунун ше'рләринин әкәсријјәти ушағлаға үнәәнләнимышдыр. Ушағ психолокијасына, онларын әрзу вә дүшүнчәләринә Јахындан бәләд олан шаир охучуну сәһрли бир дүнјаја сәјәһәтә апарыр. Ади отдан, бөчәдән тутмуш уча дағларымыз, мүрәккәб ичтимаи мүнасибәтләрә ушағ көзү илә бахан шаир балача охучуларынын гәлбинә илкин поетик ғығылчымләр сәлир.

Китабда шаирин "Гырхыччы гапы", "Ағыл дөјүшү", "Күл вә бүлбүл әфсанәси" вә "Бачәдан Јаған ғызыл" әдлә марәғли нәғыл-повемалары дә верилмишдир.

Биз инанырығ ки, шаирин Јени китабыны вәрәғләјәнләрин үрәјинә "Ажылы чығыр"ын ишығы дүшәчәк.

Ушағ әдәбијјаты сәһәсиндә сәмәрәли фәалијјәт көстәрән шаир Рафиғи Јусифоглу өз Јени китабыны "Ажылы чығыр" әдләндырыб. Нәфис тартибатла чап олунымуш бу китабы вәрәғләдикчә "ажылы чығыр"ла кечиб поетик бир дүнјаја дахил олуруғ. Бурда һәр шәј көзәл, шаирәнә көрүнүр. Улу әчдәдләрымызын мәскән салдығы Гобустан, Гәбәлә, Өрәнгәлә, Јанардағ охучуларын көзләри гаршысында Јени мә'на чаларлары илә чанланыр.

Јана-Јана Јашајар
Абшеронда Јанардағ.
Дәрди бөјүк олаңда
Јанәр торпағ, Јанәр дағ...

Шаир мәһз, дәрди бөјүк торпағын ағрыларындан дахили бир Јанғы илә сәһбәт ачыр. Јанардағын алову Короғлунун, Хотәинин сөн сөзү, чанына инсан һәнири һопан Гобустан гајалары

ШӘЛӘЛӘ